MEMÒRIA GENERAL DEL PROJECTE DE LLEI DE DRETS CULTURALS.

L'article 36.3.a) de la Llei 13/2008, del 5 de novembre, de la Presidència de la Generalitat i del Govern estableix que els avantprojectes de llei han d'anar acompanyats, entre d'altres documents, d'una memòria general.

1. Justificació de la necessitat de la disposició legal i de l'adequació d'aquesta als fins que es persegueixen

1. Els drets culturals han experimentat una notable manca de clarificació i concreció, accentuada per la complexitat inherent en definir el concepte de cultura. L'esmentada falta de definició ha suscitat polítiques culturals que han abordat la cultura des d'una perspectiva paternalista i protectora, percebent-la com un servei institucional més que com un dret fonamental de les persones. A pesar que existeixen reconeixements internacionals dels drets culturals i es disposa d'una sèrie de documents que fan una primera delimitació, la implementació d'aquests drets ha estat desigual i, en molts casos, limitada.

La Declaració Universal dels Drets Humans (1948) estableix el dret de tota persona a participar lliurement en la vida cultural [art. 27]. El Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals de Nacions Unides (PIDESC), de 1966, reconeix i protegeix l'article 27 dels drets humans, però sobretot, desenvolupa un marc de drets culturals com poden ser la protecció dels i les autores o l'obligació dels Estats per elaborar mesures per conservar i promocionar la cultural [art.15]. La Declaració Universal de la UNESCO sobre la Diversitat Cultural (2001) assumeix els drets culturals com a part integrant dels drets humans, els quals són universals, indissociables i interdependents, i estableix que tota persona ha de poder participar en la vida cultural que esculli i exercir les seves pròpies pràctiques culturals, dins dels límits que imposa el respecte dels drets humans i de les llibertats fonamentals [art. 5]. En aquest mateix sentit, la Declaració de Friburg sobre els drets culturals (2007) reclama als actors culturals dels tres sectors —públic, privat i civil— que prenguin iniciatives per vetllar pel respecte dels drets culturals i desenvolupar models de concertació i de participació per tal de garantir la seva aplicació, en particular per a les persones més desafavorides per motiu de la seva situació social o la seva pertinença a una minoria [art. 9]. L'Observació General Núm. 21 del Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals (2009) clarifica i orienta sobre la interpretació del dret a participar en la vida cultural, tal com està desenvolupat en el PIDESC, i estableix les bases per desenvolupar estàndards internacionals en matèria de drets culturals. Aquesta Observació és transcendental en guiar als Estats en la implementació de polítiques culturals i avaluar el compliment de les seves obligacions. El 2009 es nomena una Experta Independent en Drets Culturals per realitzar estudis i informes rellevants en aquest àmbit, aquesta labor ha resultat en un impuls continu pel reconeixement, protecció i promoció dels drets culturals.

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya insta els poders públics de Catalunya a promoure les condicions perquè la llibertat i la igualtat dels individus i dels grups siguin reals i efectives facilitant la participació de totes les persones en la vida política, econòmica, cultural i social, i reconeguin el dret dels pobles a conservar i desenvolupar llur identitat [art. 4 EC]. Igualment, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya promulga que totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat a la cultura i al desenvolupament de llurs capacitats creatives individuals i col·lectives [art. 22]. Cal assenyalar que correspon a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de cultura, d'acord amb l'article 127 de l'Estatut d'Autonomia.

Document signat digitalment per:
Josep Maria Carrete Nadal (23/05/2025 11:36 CEST)

La Llei 19/2020, del 30 de desembre, d'igualtat de tracte i no discriminació, que té per objecte garantir el dret a la igualtat i erradicar qualsevol actuació o comportament que puguin atemptar contra la dignitat de les persones i contra el lliure desenvolupament i la lliure expressió, sense cap mena de discriminació, de la pròpia personalitat i de les capacitats personals, ja estableix uns primers principis vinculats amb els drets culturals que cal precisar i desenvolupar.

2. Malgrat aquests antecedents, hi ha una part de la població que no pot accedir amb igualtat d'oportunitats als béns culturals ni participar plenament en la vida cultural de la societat catalana. Això no només vulnera els drets d'aquestes persones, sinó que perjudica el conjunt de la societat catalana, ja que deixa enrere una bona part dels seus membres, menysté el capital creatiu que aquestes persones podrien aportar a la societat i descarta la possibilitat de reforçar la cohesió entre el conjunt de la ciutadania a través de la pràctica cultural.

A més de les barreres arquitectòniques i sensorials amb què es troben les persones, existeixen barreres invisibles derivades de circumstàncies personals ja siguin socials, econòmiques, mèdiques, de lloc d'origen o residència o de qualsevol altra mena. Aquests condicionants personals dificulten o, en alguns casos, impedeixen a algunes persones l'accés i la participació plena en l'activitat cultural. També cal fer referència a les precàries condicions laborals dels i les professionals de la cultura i la situació educativa i formativa de l'àmbit artístic. És per això que les polítiques de defensa i desplegament dels drets culturals reconeguts per la UNESCO s'han de completar amb altres accions adreçades a aconseguir que tota la societat catalana pugui gaudir dels beneficis que aporta la cultura al creixement i la realització personal.

Moltes pràctiques culturals s'han mostrat com a eina efectiva per aconseguir que persones amb risc d'exclusió, amb capacitats diverses, o bé per motius socials, personals o econòmics, hagin pogut superar els esculls que els impedien gaudir d'una vida més plena, cosa que reforça el paper transformador de la cultura. Moltes entitats sanitàries, laborals, socials, contra la discriminació de gènere, de persones immigrants o d'índoles molt diverses han incorporat en els seus programes per a la inclusió social i per a la recuperació i la integració de les persones activitats i tasques culturals que han demostrat ser molt efectives, i que han generat un retorn social molt considerable.

Atesa la situació cultural, les responsabilitats normatives i l'efecte positiu de les polítiques culturals, l'objecte de l'Avantprojecte de llei és regular de forma més àmplia la cultura i garantir i promoure els drets culturals, tant pel que fa a la identitat cultural i l'accés com l'educació i condicions laborals.

3. Per garantir la llibertat d'expressió i l'accés a la cultura és important la difusió cultural i el coneixement sobre el sector. L'Avantprojecte de llei, per assegurar que la informació cultural pugui arribar a tothom, estableix un Sistema Integral d'Informació Cultural. En aquest, es contempla la difusió de l'oferta cultural que ha d'assegurar informació actualitzada sobre activitats, continguts, programacions, etc. mitjançant el desenvolupament de plataformes d'accés universal que informin sobre l'oferta cultural amb criteris de diversitat, participació i equilibri territorial. També es garantirà l'accés virtual a la cultura, facilitant l'accés a la cultura per diferents canals, promocionant l'oferta cultural i els equipaments a través dels canals digitals i acompanyant la ciutadania en l'accés al món digital sense anar en detriment d'altres drets com poden ser els de la propietat intel·lectual o altres drets fonamentals.

En el marc del Sistema Integral d'Informació cultural, l'Avantprojecte de Llei també preveu la promoció d'un Observatori de la Cultura per recollir, elaborar i posar a l'abast de la ciutadania

tota la informació estadística sobre els sectors culturals i els recursos públics dedicats, així com l'avaluació dels impactes i el retorn social produït.

4. L'accés a l'educació és un dels elements que causa manca d'equitat a l'hora de garantir la igualtat de drets culturals. Per aquest motiu, la societat catalana ha de poder rebre educació i formació artística adequada i de qualitat com a via per al ple desenvolupament personal i de respecte als drets i les llibertats humanes, així com per garantir l'educació integral que permeti el desenvolupament de les pròpies habilitats creatives.

L'Avantprojecte de llei promou la interculturalitat en el currículum escolar mitjançant el desplegament de l'escola inclusiva per a posar en valor la diversitat cultural i proposa analitzar les barreres d'accés a l'educació artística. Amb aquest objectiu es pretén impulsar el Consell dels Ensenyaments Artístics i plans d'acció amb la col·laboració de l'àmbit educatiu i cultural, destinant recursos per poder portar a terme aquesta col·laboració i implicant a les xarxes formatives del territori i a iniciatives educatives locals i garantint que els equipaments i mitjans de comunicació de titularitat pública disposin de projectes educatius.

5. La protecció dels treballadors i treballadores culturals és una necessitat apressant amb motiu de la precarietat laboral que afecta els i les professionals dels sectors culturals, que es va fer més palesa amb la incidència de la pandèmia de la COVID-19. Un exemple clar d'aquesta precarietat és la temporalitat de les afiliacions a la Seguretat Social dels treballadors i treballadores de les activitats artístiques i d'espectacles, que mostren una fluctuació més evident respecte al global de Catalunya. Per exemple, mentre que les afiliacions a la Seguretat Social a Catalunya es van recuperar de la crisi de la Covid 19 en el període 2020-2021, amb un creixement de 1,9 punts més, les afiliacions en el sector de les activitats artístiques i de l'espectacle encara estan 4 punts per sota respecta el 2019. Per aquest motiu l'Avantprojecte de llei regula l'àmbit professional amb l'objectiu de garantir unes condicions laborals i contractuals justes i una retribució digna, tenint en compte el caràcter discontinu que pot tenir aquesta activitat i tenint en compte també la complexa distribució competencial dels àmbits que hi incideixen.

6. Per poder garantir els drets culturals descrits en els punts anteriors i atesa la necessitat d'ordenació dels equipaments, serveis i activitats culturals i amb l'objectiu d'articular el seu funcionament per garantir els drets culturals en tots els equipaments i sectors culturals, aquest Avantprojecte de llei pretén definir el Sistema Cultural de Catalunya que estarà format per totes les administracions públiques catalanes amb competències en matèria de cultura, així com per totes les entitats i equipaments culturals públics i privats concessionàries de serveis o receptores d'ajuts públics, així com les entitats del sector privat que s'hi vulguin adherir de forma voluntària.

7. Pel que fa al finançament cultural, l'Avantprojecte de llei pretén fixar el finançament públic en matèria de cultura mitjançant un pressupost cultural no inferior al 2% del pressupost total de la Generalitat de Catalunya, promovent que la resta d'administracions competents ajustin també els seus pressupostos per garantir el compliment dels drets culturals recollits a l'Avantprojecte de llei.

Amb l'objectiu d'augmentar l'atracció de fons privats, l'Avantprojecte de llei afavorirà i promourà, dins del seu àmbit competencial, el mecenatge i patrocini cultural.

8. Per poder garantir el compliment de la llei, l'Avantprojecte de llei estableix la creació del Comitè de Protecció dels Drets Culturals, adscrit al departament competent en matèria de cultura, per rebre les queixes, supervisar i investigar les violacions de la llibertat artística. Addicionalment, es designa el Síndic de Greuges com l'organisme encarregat de la defensa dels drets culturals i el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts per elaborar un informe de seguiment i avaluació de la llei.

9. És rellevant destacar que s'exclouen de l'Avantprojecte de llei totes les manifestacions culturals que no siguin compatibles amb el respecte als drets humans, la protecció dels animals; amb les dinàmiques de respecte mutu entre comunitats, grups o individus; o amb el desenvolupament sostenible.

2. Marc normatiu en què s'insereix l'Avantprojecte de llei

1. L'Avantprojecte de llei constitueix la necessària creació d'un marc normatiu general que garanteixi els drets culturals.

El punt de partida del projecte de llei és l'article 22 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya que estableix que "totes les persones tenen dret a accedir en condicions d'igualtat a la cultura i al desenvolupament de llurs capacitats creatives individuals i col·lectives".

També, aquesta normativa s'ajusta a la Declaració Universal dels Drets Humans.

2. L'aprovació d'aquest Avantprojecte de llei forma part del Pla de Govern de la XIV legislatura.

3. Pel que respecta al compliment de la llei, els òrgans encarregats seran el Comitè de Protecció dels Drets Culturals, el Síndic de Greuges i el Consell Nacional de la Cultura i de les Arts.

3. Relació de disposicions afectades i taula de vigències i derogacions resultants

1. L'Avantprojecte de llei de drets culturals suposa la creació d'una norma que estableix els drets culturals de la ciutadania de Catalunya, així com les obligacions dels poders públics i de la resta dels integrants del Sistema Cultural de Catalunya.

2.L'Avantprojecte de llei incorpora dues disposicions derogatòries:

a) Una disposició derogatòria d'abast general, resten derogades totes les normes de rang igual o inferior que s'hi oposin o la contradiguin.

b) Una disposició derogatòria específica, es deroga el decret 149/2014, de 18 de novembre, del Consell Social de la Cultura de Catalunya.

4. Competència de la Generalitat sobre la matèria

1. L'article 127 de l'Estatut d'Autonomia atribueix a la Generalitat la competència exclusiva en matèria de cultura.

Així mateix, la Generalitat disposa de competència exclusiva sobre les activitats artístiques i culturals que es porten a terme a Catalunya (art. 127.1.a), el patrimoni cultural (art. 127.1.b), els centres de dipòsit cultural (art. 127.1.c) i sobre el foment de la cultura (art. 127.1.d) així com la projecció internacional de la cultura catalana.

2. La Generalitat té la competència exclusiva en matèria d'organització de la seva Administració, d'acord amb l'article 150 de l'Estatut d'Autonomia, que inclou la regulació de la seva estructura, dels seus òrgans i el funcionament. En aquest sentit, l'Avantprojecte de llei regula òrgans consultius i de coordinació en matèria de drets culturals.

5. Relació de persones i entitats a les quals s'ha d'atorgar el tràmit d'audiència i la procedència de sotmetre l'expedient a informació pública

Durant la tramitació de l'Avantprojecte de llei, es considera necessari que es dugui a terme el **tràmit d'audiència**, atès que afecta a interessos legítims dels ciutadans i d'entitats vinculades amb el sector cultural.

La proposta normativa se sotmetrà a audiència de les entitats següents:

a)Entitats representatives de l'àmbit empresarial, de la cultura popular, de l'àmbit social, d'equipaments culturals, i de l'àmbit acadèmic i professional

a) Representants de l'àmbit empresarial:

- Federació de Productors Audiovisuals (PROA).
- Fundació Catalunya Cultura.
- Fundació Carulla.
- Catalunya Film Festivals.
- Associació d'Empreses de Teatre de Catalunya (ADETCA).
- Gremi de Cinemes de Catalunya.

b) Representants de l'àmbit de la cultura popular:

- DG Cultura Popular i Associacionisme Cultural.
- Subdirector de Cultura Popular i Associacionisme Cultural.
- Associació Cultural Xarxa de Cases de Música Popular de Catalunya.
- Centres d'Estudis de la Parla Catalana.
- Moviment Coral Català.
- Colles Castelleres de Catalunya.
- Federació d'Ateneus de Catalunya.
- Confederació Sardanista de Catalunya.
- Ens de l'Associacionisme Cultural.
- Federació Catalana d'Entitats Corals (FCEC).
- Pastorets de Catalunya.

c) Representants de l'àmbit social i associatiu:

- Antic Teatre.
- Cultura Kult.
- Comitè Català de Representants de Persones amb Discapacitat (COCARMI).
- Artibarri.
- Associació Escenaris Especials.
- La Fundició.
- Apropa Cultura. Consorci de l'Auditori i l'Orquestra
- Federació d'Ateneus de Catalunya.
- Femarec.
- ONG Pallapupas.
- Asociación Lectura Fàcil.
  Associació Intercultural Diàlegs de Dona.

d) Representants d'equipaments i serveis culturals:

- Bòlit, Centre d'Art Contemporani.
- Promoció Cultural i Biblioteques.
- Centre d'Art Terres de l'Ebre-Lo Pati.
- Secció de Planificació, Avaluació i Qualitat, Biblioteques DIBA.
- Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC).
- Museu Nacional Arqueològic de Tarragona (MNAT).
- Fundació Vila Casas.
- L'Atlàntida de Vic.
- Consorci de l'Auditori i l'Orquestra.

e) Representants de l'àmbit acadèmic:

- Universitat Oberta de Catalunya.
- Instituto del Patrimonio Cultural Inmaterial.
- Cercle de Cultura de Barcelona i Càtedra Unesco.
- Comissió de Cultura de l'organització mundial de Ciutats i Governs Locals Units.
- Departament de Sociologia i Antropologia Social UV.
- Departament de Ciència Política, Dret Constitucional i Filosofia del Dret UB.
- Departament d'Economia UB.

f) Representants de l'àmbit professional:

- Acadèmia de les Arts i les Ciències Cinematogràfiques Catalanes.
- Acadèmia Catalana de la Música.
- Associació d'Actors i Directors Professionals de Catalunya (AADPC).
- Associació de Professionals de la Dansa de Catalunya.
- Plataforma Assembleària d'Artistes de Catalunya (PAAC).
- Associació de Museologia de Catalunya.
- Associació de Professionals de la Gestió Cultural.
- Associació de Professionals de Circ de Catalunya (APCC).
- Associació de Professionals de la Gestió Cultural.

g) Representants de l'àmbit del tercer sector:

- Fundació Pere Tarrés.
- Fundació Bayt al-Thaqafa.
- Institut de Drets Humans de Catalunya.
- LaFede.
- Unión del Pueblo Romaní.
- Romano Kher - Casa Romaní.
- Associació Veus Gitanes.

b) Les entitats municipalistes catalanes

- Conselh Generau d'Aran
- Diputacions Provincials
- Associació Catalana de Municipis i Comarques
- Federació de Municipis de Catalunya
- Ajuntament de Barcelona

c) Altres entitats

- Síndic de Greuges
- Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA)
- Consell de la Mancomunitat Cultural
- Consell de Governs Locals
- Consell Assessor del Patrimoni Cultural Català
- Consell de l'Etnologia Catalana
- Consell de l'Associacionisme Cultural

d) Col·legis professionals

- Col·legi d'Arquitectes de Catalunya
- Col·legi de Doctors i llicenciats en Belles Arts i Professors de Dibuix de Catalunya
- Col·legi de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya
- Col·legi de Periodistes de Catalunya
- Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentaristes de Catalunya
- Col·legi Oficial de Disseny Gràfic de Catalunya
- Col·legi Professional de l'Audiovisual de Catalunya
- Col·legi Oficial de Pedagogia de Catalunya

Així mateix es considera adequat sotmetre l'Avantprojecte de llei al **tràmit d'informació pública** per permetre la participació ciutadana en l'elaboració d'aquesta proposta normativa, ja que la regulació dels drets culturals comprometen i afecten a tota la ciutadania.

6. Procedència de sotmetre l'expedient a consulta pública prèvia i al tràmit de participació ciutadana

L'article 133.1 de la Llei estatal 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques estableix que, amb caràcter previ a l'elaboració del projecte o avantprojecte de llei o de reglament se substanciarà una consulta pública, a través del portal web de l'Administració competent en la qual s'ha de demanar l'opinió dels subjectes i de les organitzacions més representatives potencialment afectats per la futura norma. En aquest cas s'ha realitzat la consulta al portal de Participa gencat i igualment, i en paral·lel, s'ha realitzat

un procés participatiu al llarg del territori català, i l'informe corresponent de resposta consta a l'expedient.

L'article 69 de la Llei 19/2014, del 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern estableix que les persones tenen dret a participar, per mitjà de la presentació de propostes i suggeriments, en les iniciatives normatives que promou l'Administració pública i permet trametre'ls abans del tràmit d'audiència i informació pública. Aquest dret es pot exercir amb relació a les iniciatives normatives en què, per la importància que tenen o per la matèria que regulen, l'Administració pública considera pertinent obrir aquest procés participatiu des de l'inici de la tramitació del procediment administratiu. En aquest cas entenem que cal obrir el tràmit de participació descrit, atès que la iniciativa afecta de forma rellevant l'esfera personal i patrimonial de la ciutadania, tota vegada que la proposta estableix el règim jurídic aplicable en matèria de drets culturals a totes les persones en l'àmbit territorial de Catalunya, i ordena el Sistema Cultural de Catalunya per posar-lo al servei de l'exercici dels drets culturals, tot garantint un correcte finançament del Sistema.